

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 10.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.10.19>

УДК 339.9

М. Л. Варламова,

к. е. н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин,

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7111-1136>

В. В. Коровій,

д. е. н., професор кафедри міжнародних економічних відносин,

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0625-6547>

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНОЇ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ В УМОВАХ САНКЦІЙ НА АРХІТЕКТУРУ ПОСТКОНФЛІКТНОГО ВІДНОВЛЕННЯ

M. Varlamova,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of International

Economic Relations, Vasyl' Stus Donetsk National University

V. Koroviy,

Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of International

Economic Relations, Vasyl' Stus Donetsk National University

THE IMPACT OF ECONOMIC RESILIENCE UNDER SANCTIONS ON THE ARCHITECTURE OF POST-CONFLICT RECOVERY

Дослідження присвячено питанню резильєнтності економіки в умовах санкцій на архітектуру постконфліктного відновлення країни. У роботі розкрито сутність поняття «економічна резильєнтність» та узагальнено основні наукові підходи до її інтерпретації як здатності економічної системи не лише протидіяти зовнішнім шокам, але й адаптуватися до нових умов, забезпечуючи відновлення та подальший розвиток.

У статті розглянуто трирівневу модель економічної резильєнтності, яка поєднує опір, адаптацію та трансформацію економічних структур і дозволяє виявити основні механізми стійкості, що формуються під впливом санкційних обмежень. Проведено порівняльний аналіз досвіду Іраку та Південно-Африканської Республіки як двох протилежних прикладів впливу санкцій на економічну структуру та економічне відновлення.

Встановлено, що тип сформованої економічної резильєнтності визначає не лише здатність країни долати виклики та наслідки санкцій, а й архітектуру її подальшого розвитку. В умовах санкційного тиску баланс між опором, адаптацією та трансформацією забезпечує можливість переходу від виживання до сталого економічного зростання.

This research is dedicated to the resilience of an economy under sanctions and its impact on the architecture of post-conflict recovery. The paper defines the concept of "economic resilience" and summarizes key scientific approaches, interpreting it as the capacity of an economic system not only to withstand external shocks but also to adapt to new conditions, ensuring recovery and subsequent development.

Current models of post-conflict recovery prove to be inadequate for analyzing the economies of countries that have adapted for years to developing under conditions of international isolation, as classical approaches do not account for the profound structural and institutional changes that an economy undergoes under the influence of sanctions. A scientific problem arises in understanding how

the adaptation mechanisms formed under the pressure of sanctions affect the future development trajectory and the recovery model.

The objective of the study is to determine the impact of economic resilience mechanisms, formed under international sanctions, on the architecture of the post-conflict recovery of a national economy.

The article analyzes a three-tier model of economic resilience – combining resistance, adaptation, and transformation of economic structures – which helps identify the core stability mechanisms that form under sanction-related constraints. A comparative analysis of the experiences of Iraq and South Africa is presented, showcasing two contrasting examples of how sanctions impact economic structure and recovery.

It has been established that the key structure-forming factor for the future recovery model is not the fact of sanctions itself, but the type of economic resilience that is formed. The analysis of the Iraq case demonstrated a scenario of resilience collapse, in which comprehensive sanctions and the emergence of pathological survival mechanisms directly led to the formation of a dependent architecture of external governance with dysfunctional institutions. In contrast, the case of South Africa is an example of transformational resilience, where the pressure of sanctions, combined with internal factors (the position of business elites), became a catalyst for political change and allowed for the formation of a market-based, globally integrated architecture.

It is established that the type of economic resilience developed determines not only a country's ability to manage the challenges and consequences of sanctions but also the architecture of its subsequent development. Under the pressure of sanctions, a balance between resistance, adaptation, and transformation creates the potential for a transition from survival to sustainable economic growth.

Ключові слова: економічні санкції, економічне відновлення, постконфліктне відновлення, економічна резильєнтність, міжнародна торгівля, економічна безпека

Keywords: economic sanctions, economic recovery, post-conflict recovery, economic resilience, international trade, economic security.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасна архітектура глобальної економічної безпеки та міжнародних економічних відносин знаходиться на стадії фундаментальної трансформації. Геополітична турбулентність в умовах зростаючої кількості регіональних конфліктів супроводжуються впровадженням економічних санкцій як інструменту зовнішньої політики. У таких умовах значна кількість країн опиняється під подвійним тиском, адже, з одного боку, спостерігається руйнівний вплив конфлікту, з іншого – обмежувальних економічних заходів, що створює унікальні виклики для їхнього національного суверенітету та економічного розвитку.

Традиційні моделі постконфліктного економічного відновлення, впроваджені в ХХ столітті, є не завжди адекватними для аналізу економіки країн, які роками адаптувалася до розвитку в умовах міжнародної ізоляції. Класичні підходи, які ґрунтуються на залученні іноземних інвестицій, лібералізації торгівлі та макроекономічній стабілізації, не враховують глибоких структурних та інституційних змін, яких зазнає економіка під впливом санкцій. Важливим у таких умовах є переосмислення вихідних умов та рушійних сил економічного відновлення. Виходячи з цього, особливого значення набуває концепція економічної резильєнтності – здатності системи не тільки витримувати зовнішні шоки, а й адаптуватися та трансформуватися. Досвід розвитку в умовах провадження санкцій стає основою формування національною економікою унікальних адаптивних механізмів – від перебудови ланцюгів постачання та розвитку імпортозаміщення до створення альтернативних фінансових інструментів.

Такі механізми можуть стати як драйвером майбутнього відновлення, так і навпаки, перетворитися на довгострокову перешкоду для реінтеграції у світову економіку. Отже, актуальність даного дослідження зумовлена необхідністю вивчення впливу економічних санкцій на економіку країн та аналізу їхніх стратегій економічного відновлення. Розуміння механізмів економічної резильєнтності в умовах санкцій та їхнього впливу на траєкторію подальшого розвитку країни має важливе практичне значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових праць свідчить, що досліджувана проблема знаходиться на перетині трьох дослідницьких напрямів. Перший охоплює теорію і практику впровадження міжнародних санкцій. Фундаментальні аспекти наведені, наприклад, у монографії Ю. О. Седляра та ін. [7], а правове забезпечення певного режиму закладено в резолюціях РБ ООН [5, 6]. Однак ці роботи здебільшого зосереджені на ефективності санкцій як політичного інструменту, залишаючи поза увагою їхню довгострокову структурну спадщину. Другий напрям досліджень пов'язаний з вивченням постконфліктного відновлення, при якому класичні моделі зосереджують увагу на відбудові інститутів та залученні міжнародної допомоги в зруйнованих конфліктах економіках, але, як правило, не враховують унікальності санкційного режиму для країни, що кардинально змінює вихідні умови для економічного відновлення. Третій напрям пов'язаний з концепцією економічної резильєнтності. Зокрема, варто згадати праці Халлегатте С. [2], Роуз А. [3] та Лещуха І. [1]. Для розуміння впливу санкцій на архітектуру постконфліктного відновлення, ключового значення набуває дослідження концепції економічної резильєнтності.

Формулювання цілей статті. *Метою статті* є визначення впливу механізмів економічної резильєнтності, сформованих в умовах міжнародних санкцій на архітектуру постконфліктного відновлення національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. В основі нашого дослідження лежить концепція економічної резильєнтності. У науковому дискурсі категорія економічної резильєнтності отримала різноспрямовані

інтерпретації, що свідчить про відсутність єдиного підходу до її розуміння та актуалізує потребу у поглибленому аналізі змістовних характеристик цього поняття. У науковому обігу поняття «резильєнтність» було запроваджено економістами-екологами для оцінки здатності економічних систем відновлюватися після природних і техногенних катастроф, що стало базою її подальшої концептуалізації [1].

У дослідженні Світового Банку економічна резильєнтність визначається як здатність економічної системи мінімізувати втрати добробуту внаслідок катаклізму певної величини [2]. С. Халлегатте пропонує комплексну модель, що вивчає резильєнтність на двох основних рівнях – макро- та мікроекономічному. Макроекономічна резильєнтність розглядається як здатність економіки мінімізувати сукупні втрати споживання при заданому рівні втрат активів і складається з миттєвої та динамічної резильєнтності. Мікроекономічна резильєнтність демонструє, як макроекономічний удар розподіляється серед населення і наскільки люди здатні з ним впоратися [2].

Адам Роуз визначає економічну резильєнтність як здатність мінімізувати втрати та сприяти швидкому відновленню після руйнівної події. Він підкреслює, що, на відміну від інженерного підходу, який розглядає резильєнтність як міцність системи та її здатність повернутися до початкового стану, економічна резильєнтність є більш гнучкою концепцією. Вона не обов'язково передбачає повернення до тієї ж самої структури, а натомість фокусується на підтримці функціональності та добробуту [3].

Л. Капоані, М. Фантінееллі та Л. Джордано розуміють під економічною резильєнтністю здатність економічної системи протистояти кризам і рецесіям, а також її вміння відновлюватися після них. Автори розглядають поняття на різних рівнях – від окремих осіб і організацій до екологічних систем та ланцюгів постачання. Базисом виступає адаптивність системи до циклічних змін, особливо тих, що викликані сильними зовнішніми шоками. Важливим є розуміння того, як економічні системи можуть ефективно

реагувати на зовнішні та внутрішні шоки, забезпечуючи стійкий розвиток і добробут суспільства. [4].

Ґрунтуючись на наведених визначеннях, можна зробити висновок, що поняття економічної резильєнтності включає як статичні, так і динамічні елементи. Для цілей нашого дослідження, яке фокусується на зв'язку між досвідом під санкціями та архітектурою постконфліктного відновлення, економічна резильєнтність розуміється не як статична властивість, а саме як динамічний, триетапний процес, що дозволяє оцінити не лише здатність економіки до виживання, але й якість її подальшої трансформації.

Отже, економічна резильєнтність послідовно проявляється через три ключові спроможності системи:

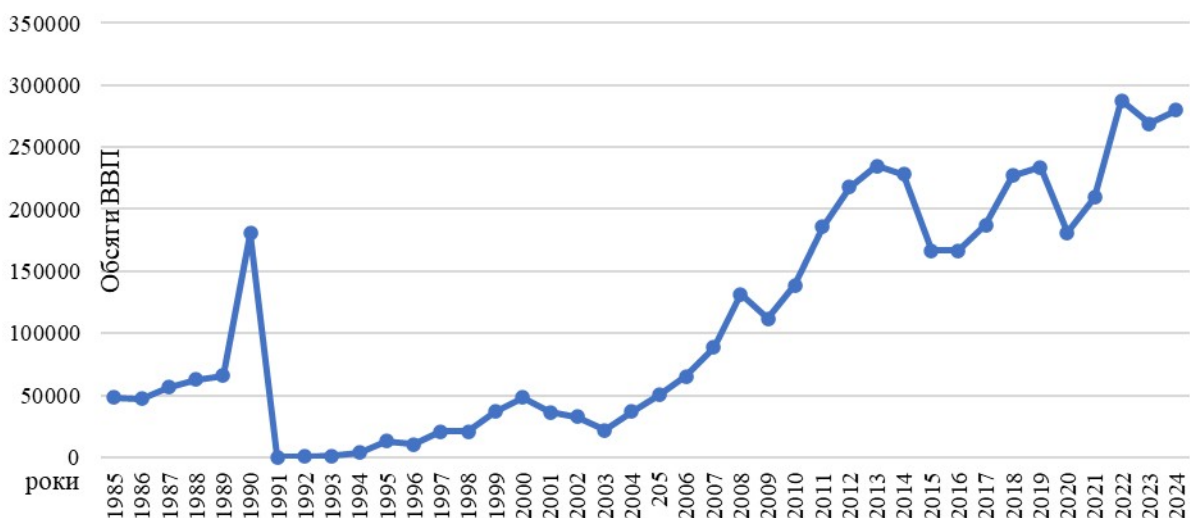
- опір, що передбачає можливість економіки поглинути початковий шок, пов'язаний із запровадженням санкцій, мінімізувати перші втрати та зберегти функціонування критичних систем;
- адаптація – здатність економіки перебудувати свою діяльність для функціонування в існуючих умовах ізоляції.
- трансформація – найвищий рівень резильєнтності, що полягає в здатності економіки використати кризу як стимул для глибоких структурних змін та виходу на нову, потенційно більш стійку, траєкторію розвитку.

Санкційний шок, на відміну від ринкового, не є короткочасним, і його мета не тільки дестабілізувати, а структурно обмежити економічний потенціал країни. Тому вважаємо доцільним розглядати економічну резильєнтність в умовах санкцій крізь призму трьох взаємопов'язаних вимірів:

Першою країною, обраною для аналізу, є Ірак, стосовно якого у відповідь на вторгнення до Кувейту Радою Безпеки ООН було у 1990 р. впроваджено санкції, що вважаються одними із найтриваліших у світі. Вони передбачали майже повну заборону торговельних відносин з Іраком, за винятком медичних товарів та продовольства за гуманітарними причинами [5].

Після закінчення війни у Перській Затоці, 3 квітня 1991 року було ухвалено Резолюцію 687, яка не тільки закріпила чинність ембарго, а й визначила досить жорсткі умови для його майбутнього скасування. Ірак зобов'язувався під міжнародним наглядом знищити всю свою хімічну та біологічну зброю, балістичні ракети з дальністю понад 150 км, а також відмовитися від розробки ядерної зброї [6]. У наступні роки було ухвалено низку резолюцій, які уточнювали та посилювали режим. Особливого значення набула резолюція 1995 року, яка започаткувала програму «Нафта в обмін на продовольство», подальше впровадження якої дозволило Іраку експортувати обмежену кількість нафти під контролем ООН, а отримані кошти спрямовувати на закупівлю продовольства, медикаментів та інших гуманітарних товарів. Такі заходи сприяли стабілізації цін на їжу всередині країни та забезпеченню населення базовими товарами [7]. Вагомі зміни відбулися після вторгнення коаліційних сил до Іраку у 2003 році, після чого укладення резолюції докорінно змінило режим санкцій. Основні санкції було скасовано, але частково лишилися деякі обмеження [7].

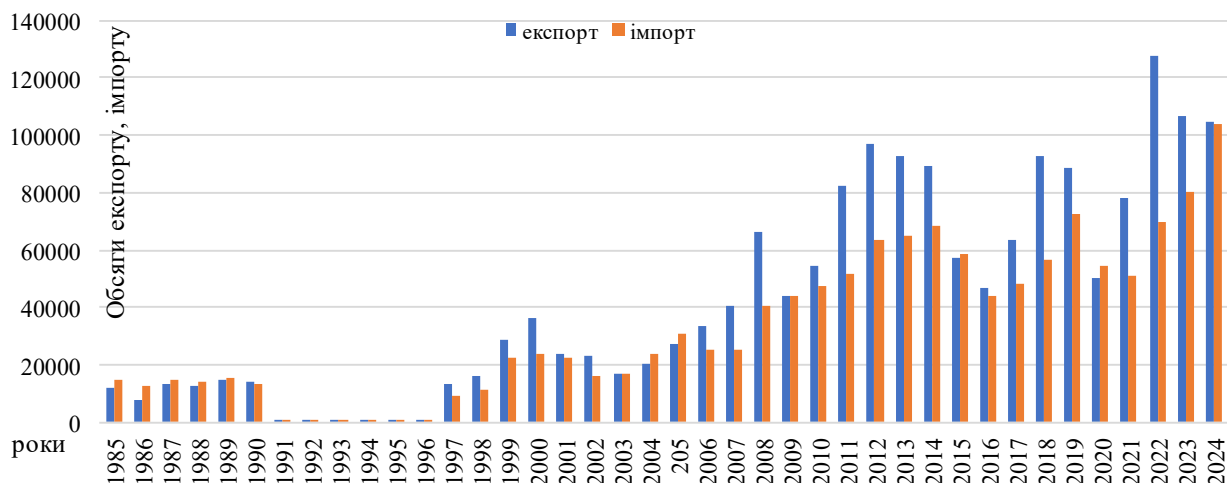
Аналіз динаміки ВВП Іраку починаючи з досанкційного періоду дозволяє зробити висновок, що після введення санкцій економіка зреагувала миттєво падінням обсягів ВВП, досягнути рівня 1990 року вдалось аж у 2012 році (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка обсягів ВВП Іраку у 1985-2024 рр., млн дол. США

Джерело: побудовано за [8]

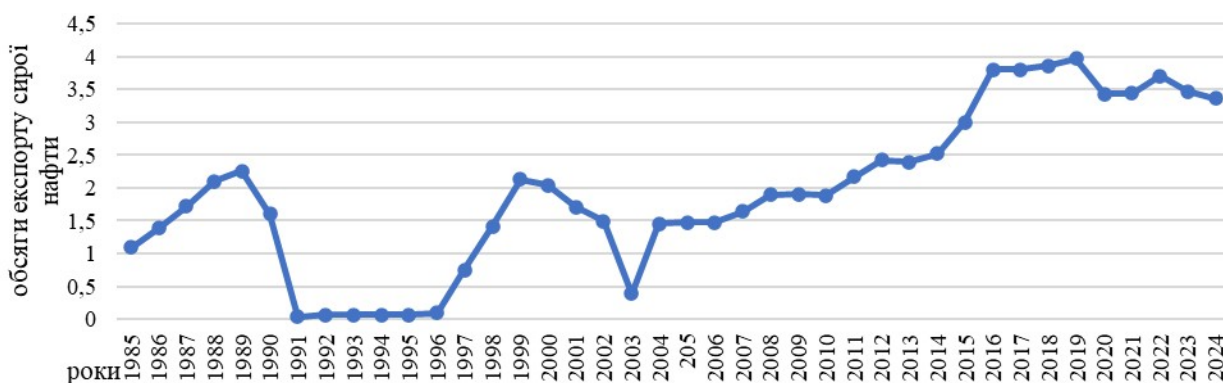
Приклад Іраку демонструє сценарій, при якому інтенсивність та всеохоплюючий характер економічних санкцій унеможливили розвиток будь-яких сталих механізмів адаптивної чи трансформаційної резильєнтності. Санкції призвели до кардинальних змін обсягів торгівлі Іраку (рис. 2).

Рис. 2. Динаміка експорту та імпорту товарів та послуг Іраком у 1985-2024 рр., млн дол. США

Джерело: побудовано за [8]

Вплив санкцій можна помітити досить швидко в зниженні експорту нафти одразу більше ніж у 6 разів (рис.3), сильна залежність країни від експорту нафти саме і призвела до зазначених вище наслідків.

Рис. 3. Динаміка експорту сирої нафти Іраком у 1985-2024 рр., мб/день

Джерело: побудовано за [9]

Опір, таким чином, був неефективним через критичну залежність економіки від експорту нафти, який був миттєво заблокований, період адаптації також не був ефективним, оскільки замість розвитку нових галузей спостерігалось лише руйнування існуючих, і, відповідно, трансформаційна резильєнтність у таких умовах не спостерігалась. Замість розвитку внутрішніх механізмів єдиним інструментом виживання стала програма ООН «Нафта в обмін на продовольство», яка є яскравим прикладом дуалізму резильєнтності. З одного боку, вона виконала мінімальну позитивну функцію, запобігши гуманітарній катастрофі, але з іншого – стала структуроутворюючим негативним елементом, оскільки законсервувала залежність від зовнішньої допомоги, зміцнила владу режиму, що контролював розподіл продовольства. Саме це підґрунтя стало основою для архітектури постконфліктного відновлення після 2003 року, де головним завданням влади було розподілення нафтової ренти, а головними архітекторами виступили міжнародні партнери – США, МВФ, Світовий банк та іноземні нафтові компанії. Отже, повний колапс резильєнтності призвів до формування залежної, керованої ззовні економічної архітектури.

На протигагу іракському сценарію колапсу, приклад розвитку Південно-Африканської Республіки (ПАР) під час санкційних обмежень демонструє приклад трансформаційної резильєнтності, при якій санкційний тиск у поєднанні з внутрішніми чинниками, став каталізатором не тільки адаптації економіки, а й глибоких політичних змін [10].

Економічні санкції проти ПАР були впроваджені з метою ліквідації системи апартеїду. Важливими подіями, що стимулювали санкції, стали розстріл у Шарпівелі у 1960 р. та повстання в Соуето 1976 р., які продемонстрували жорстокість режиму. Тиск координувався на рівні ООН, яка спочатку закликала до добровільного ембарго на постачання зброї. Упровадження санкцій було багатоетапним та довготривалим процесом (рис. 4). На першому етапі впровадження санкцій носило більше формальний характер. На другому етапі після повстання в Соуето у США було

запроваджено «Принципи Саллівана» (Sullivan Code) — кодекс етичної поведінки для американських компаній, що працювали в ПАР. Наступний етап характеризувався запровадженням комплексних та жорстких санкцій, включно із заходами з боку США та Європейської економічної спільноти (ЄЕС) у 1985-1986 роках. У відповідь на масові повстання уряд оголосив надзвичайний стан [10].

Рис. 4. Етапи впровадження санкцій проти ПАР

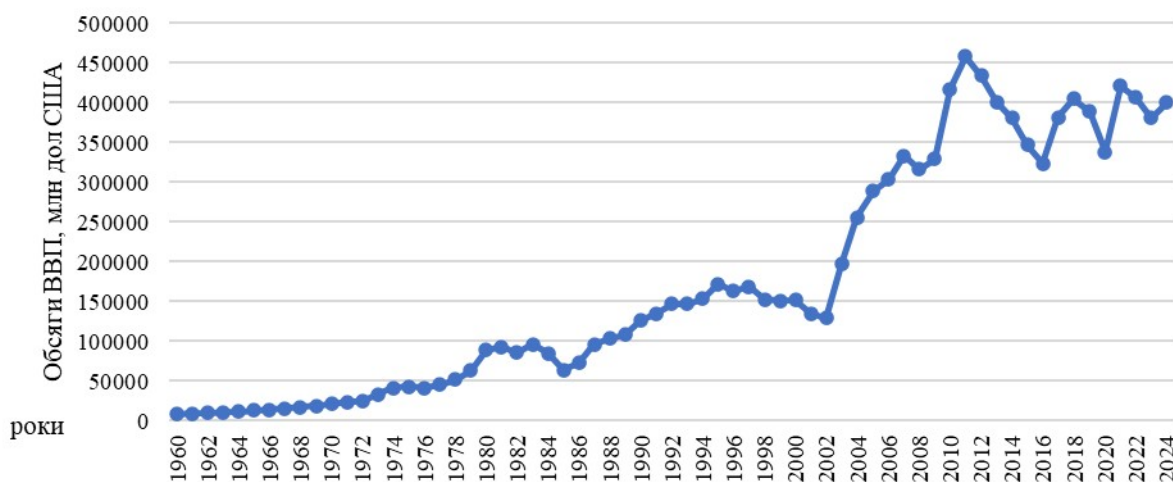
Джерело: побудовано за [10]

На четвертому етапі у 1990 р. відбулось звільнення Нельсона Манделі з в'язниці, що стало початком кінця апартеїду, було проведено переговори щодо мирного політичного переходу. У відповідь на прогрес у переговорах відбулось послаблення міжнародних санкцій.

П'ятий етап характеризувався проведенням перших в історії країни демократичних виборів за участю всього населення. Нельсон Мандела стає першим президентом пост-апартеїдної епохи. На наступному етапі відбувалось повернення транснаціональних корпорацій, які раніше вивели свої інвестиції з країни, запровадження політики розширення економічних

прав населення, яке раніше зазнавало утисків, а також реструктуризація (демонополізація) великих південноафриканських корпоративних структур та швидка інтернаціоналізація економіки [10].

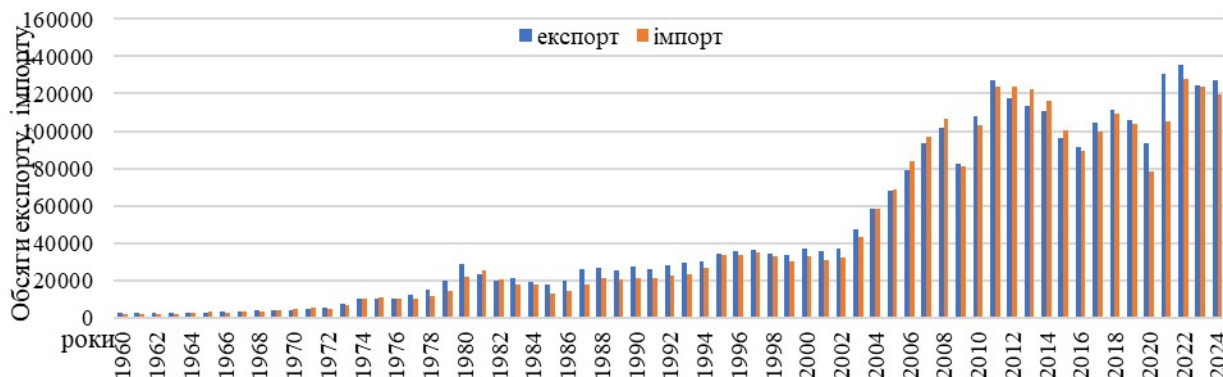
Аналізуючи резильєнтність економіки, варто зазначити, що у відповідь на фінансові та торговельні ембарго середини 1980-х економіка ПАР продемонструвала значну адаптивність про що свідчить порівняно швидке відновлення обсягів ВВП країни (рис. 5).

Рис. 5. Динаміка обсягів ВВП ПАР у 1960-2024 рр., млн дол. США

Джерело: побудовано за [8]

Після демократичних виборів та скасування санкцій було закладено фундамент для побудови принципово нової, ринкової, інклюзивної та глобально інтегрованої архітектури економічного відновлення. Санкції мали прямий вплив на розвиток торговельних відносин, про що свідчать зміни в обсягах експорту-імпорту (рис. 6).

Рис. 6. Динаміка обсягів експорту та імпорту товарів та послуг ПАР у 1960-2024 рр., млн дол. США

Джерело: побудовано за [8]

В умовах посилення санкцій 1985-1989 рр. спостерігається стагнація або повільне зростання експорту, що стало стимулом шукати шляхи до реінтеграції у світову економіку. Після скасування санкцій відзначається кардинальна зміна тренду, що є прямою ознакою успішності побудованої ринкової та глобально інтегрованої архітектури економічного відновлення. Зняття торговельних та фінансових бар'єрів дозволило економіці ПАР реалізувати свій експортний потенціал і повернутися на світові ринки.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження впливу механізмів економічної резильєнтності, сформованих в умовах міжнародних санкцій, на архітектуру постконфліктного відновлення національної економіки доводить, що велику роль у процесі економічного відновлення відіграє не факт санкційного тиску, а тип економічної резильєнтності. Порівняльний аналіз впровадження впливу санкцій на економіку Іраку та ПАР дозволив встановити, як різні механізми стійкості безпосередньо формують полярно відмінні архітектури відновлення. Досвід Іраку продемонстрував, що колапс резильєнтності та виникнення механізмів виживання прямо призвели до формування архітектури зовнішнього управління. Аналіз досвіду ПАР є прикладом трансформаційної резильєнтності, де адаптація та готовність до змін стали механізмами, які дозволили сформувавши ринкову, глобально інтегровану архітектуру. Таким чином, проведене дослідження доводить, що період санкцій, пов'язаний не тільки з викликами, кризовим станом для економіки країн, а етап, на якому сформована модель економічної резильєнтності закладає фундаментальні основи майбутньої економічної архітектури країни.

Література

1. Лещух І. Еволюція теоретичних підходів до дослідження соціально-економічної резильєнтності країни та регіонів в умовах нестабільності. *Економіка та суспільство*. 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-50>

2. Hallegatte S. Economic Resilience: Definition and Measurement. The World Bank. Climate Change Group. May 2014. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/350411468149663792/pdf/WPS6852.pdf>
3. Rose A. *Economic Resilience: Concepts and Measurement*. Center for Risk & Economic Analysis of Terrorism Events and Price School of Public Policy. University of Southern California. URL: https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/adam_rose_040321.pdf
4. Capoani L., Fantinelli M., Giordano L. The concept of resilience in economics: a comprehensive analysis and systematic review of economic literature. *Continuity & Resilience Review* 24. July 2025. 7 (2). 121-145. URL: <https://doi.org/10.1108/CRR-11-2024-0045>
5. Резолюція Ради Безпеки ООН 661 (1990) URL: <https://iilj.org/wp-content/uploads/2016/08/Security-Council-Resolutions-660-661-662-665-670-678.pdf>
6. Резолюція Ради Безпеки ООН 687 (1991). URL: <https://www.un.org/depts/unmovic/documents/687.pdf>
7. Седляр Ю. О. Міжнародні санкції у світовій політиці: теорія і практика: [монографія] Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 412 с.
8. База даних Світового банку. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.МКТР.CD>
9. ОПЕС. Annual statistical bulletin. URL: <https://publications.opec.org/asb/chapter/show/139/2537/2538>
10. Ammiraglio, M. The economic consequences of the sanctions against South Africa. *Banca Nazionale del Lavoro Quarterly Review*. 1997. 50(200). URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/140088/1/v22-i04-a06-BF02932252.pdf>
11. Hefti Ch., Staehelin-Witt E. Economic Sanctions against South Africa and the Importance of Switzerland. URL: https://media.snf.ch/KP2M09BVGRAD0Lv/nfp42p_staehelin-e.pdf

References

1. Leshchukh, I. (2024), "Evolution of theoretical approaches to the study of socio-economic resilience of the country and regions in conditions of instability", *Ekonomika ta suspilstvo*, [Online], vol. 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-50>.
2. Hallegatte, S. (2014), "Economic Resilience: Definition and Measurement", Policy Research Working Paper No. 6852, The World Bank Climate Change Group, available at: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/35041149663792/pdf/WPS6852.pdf> (Accessed 1 October 2025).
3. Rose, A. (2021), "Economic Resilience: Concepts and Measurement", Center for Risk & Economic Analysis of Terrorism Events and Price School of Public Policy University of Southern California, available at: https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/adam_rose_040321.pdf (Accessed 7 October 2025).
4. Capoani, L. Fantinelli, M. and Giordano, L. (2025), "The concept of resilience in economics: a comprehensive analysis and systematic review of economic literature", *Continuity & Resilience Review*, vol. 7, no. 2, pp. 121-145. <https://doi.org/10.1108/CRR-11-2024-0045>.
5. United Nations Security Council (1990), "Resolution 661", available at: <https://ijl.org/wp-content/uploads/2016/08/Security-Council-Resolutions-660-661-662-665-670-678.pdf> (Accessed 8 October 2025).
6. United Nations Security Council (1991), "Resolution 687", available at: <https://www.un.org/depts/unmovic/documents/687.pdf> (Accessed 5 October 2025).
7. Sedliar, Y. O. (2013), "*Mizhnarodni sanktsii u svitovii politytsi: teoriia i praktyka* [International sanctions in world politics: theory and practice], Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine.

8. The World Bank Databank (2025), “GDP (current US\$)”, available at: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD> (Accessed 5 October 2025).
9. OPEC (2025), “Annual Statistical Bulletin”, available at: <https://publications.opec.org/asb/chapter/show/139/2537/2538> (Accessed 7 October 2025).
10. Ammiraglio, M. (1997), “The economic consequences of the sanctions against South Africa”, Banca Nazionale del Lavoro Quarterly Review, vol. 50, no. 200, available at: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/140088/1/v22-i04-a06-BF02932252.pdf> (Accessed 3 October 2025).
11. Hefti, C. and Staehelin-Witt, E. (2025), “Economic Sanctions against South Africa and the Importance of Switzerland”, Swiss National Science Foundation, available at: https://media.snf.ch/KP2M09BVGRAD0Lv/nfp42p_staehelin-e.pdf (Accessed 8 October 2025).

Стаття надійшла до редакції 15.10.2025 р.